

УДК 027.7(477.74-21):655.411

В. В. Самодурова,

главный библиотекарь Научной библиотеки

Одесского национального университета имени И. И. Мечникова,

ул. Преображенская, 24, г. Одесса, 65082, Украина,

тел.: (0482) 34 80 11

e-mail: library@onu.edu.ua

ДВА ВЕКА ИЗДАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НАУЧНОЙ БИБЛИОТЕКИ ОДЕССКОГО НАЦИОНАЛЬНОГО УНИВЕРСИТЕТА ИМЕНИ И. И. МЕЧНИКОВА (1817–2017)

Показаны цели, задачи и структура книжной выставки, демонстрировавшей во время юбилейных мероприятий, посвященных 200-летию Научной библиотеки ОНУ имени И. И. Мечникова, основные издания библиотеки за все годы ее существования.

Ключевые слова: Научная библиотека ОНУ имени И. И. Мечникова, национальное достояние Украины, ценные и редкие издания

Книжная выставка «Два века издательской деятельности Научной библиотеки» открывала юбилейные мероприятия, посвященные 200-летию НБ ОНУ имени И. И. Мечникова. Выставка проходила в фойе главного корпуса на Дворянской улице и стала своеобразной преамбулой к торжественному заседанию ученого совета ОНУ, посвященному юбилею НБ ОНУ. Выставка стала результатом выявления и глубокого анализа всех изданий библиотеки за столь обширный период ее истории. Так как она должна была стать своеобразной визитной карточкой перед столь ответственным мероприятием, нести в себе максимум информации, но при этом быть лаконичной, яркой и аккуратной, организаторы решили представить на ней только книги и минимум самых значительных статей. Построили мы свою выставку в хронологическом порядке выпуска изданий.

В период Ришельевского лицея издательская деятельность библиотеки, как таковая в принципе отсутствовала. Однако, в рамках данной темы нельзя было не упомянуть о рукописных каталогах, составление которых было важной частью организации библиотечного дела. Первый такой каталог был составлен профессором коммерческих наук библиотекарем по совместительству П. А. Симоновичем еще в 1829 г., в него вошло 976 наименований. В ОРК НБ хранится три каталога 1850–1860-х гг., составленные первым штатным библиотекарем лицея В. М. Шишковским. Каталоги не только отражают литературу, хранившуюся в лицее, но и дают представление о структуре учебного заведения, т. к. записи размещены в них по «факультетской системе», т. е. по систематическому принципу. Другими словами, эти каталоги – не что иное, как инвентарные книги. Они же – своеобразный прототип первых печатных изданий библиотеки

Первыми печатными изданиями стали «Каталог библиотеки Новороссийского университета» в 3 т., вышедший в 1877–1883 гг. под редакцией проф. А. А. Кочубинского и еще несколько небольших брошюр, регулировавших деятельность библиотеки [1-5]. Самым ярким явлением издательской деятельности Новороссийского университета стала книга, написанная в 1915 г. библиотекарем П. С. Шестериковым «Постановка библиотечного дела в университетских и некоторых других библиотеках России» [6]. Накануне празднования 50-летия университета, ученый совет поручил библиотекарю изучить библиотечное дело в Российской империи. С этой целью он посетил библиотеки Петрограда, Юрьева (Тарту), Варшавы, Москвы, Казани, Саратова, Харькова и Киева. Командировка позволила узнать работу 7 университетских библиотек, побывать в 15 крупнейших публичных и академических библиотеках, а также в библиотеках

музеев и научных обществ. Результатом серьезного исследования стала упомянутая книга. В ней П. С. Шестериков глубоко проанализировал состояние библиотечного дела в стране, детально описал организацию библиотеки в самом Новороссийском университете и дал рекомендации по дальнейшей реорганизации её работы.

Несомненный интерес вызывают издания периода 1920-1930-х гг., который можно назвать «золотым веком» библиотечного и книжного дела в истории нашей библиотеки. Библиотека испытывала своеобразный ренессанс: работала аспирантура по библиотечному делу, открылись новые кабинеты и отделы (картографический кабинет, украинский отдел, музей редкой книги). В 1927 г. вышла работа проф. О. Л. Вайнштейна «Музей книги Одесской ЦНБ» [7], следом за ней – аннотированный каталог И. Я. Фааса «Інкунабули Одеської центральної наукової бібліотеки» [8]. А кандидатская диссертация аспиранта ЦНБ С. Я. Борового «Наукова бібліотека в сучасних умовах», которую он защитит в 1930 г., позволила ему стать первым в Украине кандидатом наук в области библиотечного дела [9]. В эти же годы под руководством директора ЦНБ С. Л. Рубинштейна стало выходить периодическое издание «Праці ЦНБ». Особенного внимания заслуживает его 3-й том, целиком поместивший уникальный библиографический указатель «Одеська періодична преса років революції та громадянської війни 1917–1921 рр.», вошедший в золотой фонд украинской библиографии [10].

Вынужденное затишье в издательской деятельности в 1930-1940-е гг. вызвано целым рядом объективных причин: реорганизация библиотеки, восстановление университета, война. Но уже после возвращения к нормальной жизни, когда библиотека опять стала в полной мере обеспечивать научный и учебный процессы в университете, когда в ней стали открываться новые отделы, была проведена инвентаризация фондов, приводились в порядок каталоги, именные фонды, когда был создан топографический каталог и т. д., возобновилась и издательская деятельность. 14 февраля 1945 г. согласно постановлению СНК библиотеке ОГУ за заслуги в формировании фондов, их значимости для культурной и научной жизни был присвоен статус научно-исследовательского учреждения. В 1955 г. к 90-летию юбилею университета группа сотрудников научно-библиографического отдела во главе с Р. М. Раппопорт составила машинописный систематический указатель к «Запискам ИНУ». В 1957 г. в рамках издания «Праці ОДУ» вышла в свет наша собственная библиографическая серия. К сожалению, был только один единственный выпуск. Он напечатан под редакцией директора НБ ОГУ Н. В. Павлюка и с его статьей «Періодичні видання Одеського (Новоросійського) університету за 90 років» [11]. В 1959 г. впервые за 140 лет существования библиотеки был составлен «Путеводитель по библиотеке». Его автором стала одна из старейших и опытнейших сотрудников библиотеки Т. З. Ходжаш.

Печатными работами библиотеки конца XX в. были, в основном, биобиблиографические и тематические указатели, небольшие по объему и однообразные по оформлению, но не потерявшие своей информационной ценности до настоящего времени.

Издания, ставшие результатом научной работы коллектива библиотеки в XXI в. существенно изменяются не только визуально, то и содержательно. В эпоху ОНУ библиотека решает не только задачи, присущие традиционной библиотечной деятельности, но и стала выполнять совершенно новые для библиотеки функции. Поэтому направления научной работы расширились, приобрели более современные формы, сотрудники активно взаимодействуют не только с отдельными учеными, кафедрами или факультетами нашего университета, но и сотрудничают с учеными в международном плане.

За эти годы НБ ОНУ имени И. И. Мечникова провела ряд конференций и международных книговедческих чтений по редкой книге, результатом чего стали опубликованные материалы этих мероприятий [12-16].

Среди научных изданий, которые содержат полное исследование какой-нибудь проблемы или темы, первое место, безусловно, принадлежит монографиям. Последними своими работами НБ доказала, что она способна готовить и издавать серьезные научные труды. У нас есть две монографии, посвященные самой библиотеке [17-18].

Есть несколько других монографий на самые разные темы [19-20].

Среди монографий, опубликованных за последние 17 лет, четко выделяется серия «Розвиток науки в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова» [21-25].

Результаты исследований по украинской биографистике нашли свое отражение в целом ряде публикаций справочного характера. Это биографические, энциклопедические словари и справочники, раскрывающие жизненный путь и научную деятельность профессоров и выпускников университета, что в свое время стало новацией в практике работы вузовских библиотек [26-32].

Среди биобиблиографических указателей выделяются две серии: (Біобібліографія вчених університету), начавшаяся много лет назад [33-37].

И еще одна, тоже продолжающаяся серия (Праці вчених університету), в рамках которой ранее вышло три биобиблиографических указателя [39-40].

Что касается тематических библиографических указателей, то теперь они создаются только в тесном сотрудничестве с научным руководителем заданной тематики. Причем, эту тематику заказывают сами ученые и мы стараемся в таких указателях собрать факультативные, малоизученные и разбросанные по многим источникам сведения [41-45].

Одним из главных приоритетов работы с книжными памятниками является создание национальной библиографии Украины, репертуара украинской книги и периодических изданий Украины. Первые шаги в этой тематике были сделаны еще в 1999 г. при составлении указателя литературы «Українська книга в іменних фондах Наукової бібліотеки ОНУ імені І. І. Мечникова». В последние годы эта тема успешно продолжается путем создания целого ряда каталогов и указателей [46-49].

Причем, наряду с отечественной украинистикой, в библиотеке активно ведется освоение иностранной украинистики, что способствует введению в научный оборот ценных источников по истории Украины [50].

В 2002 г. Библиотека присоединилась к созданию Государственного реестра книжных памятников Украины - составной части Государственного реестра национального культурного достояния. Фонд старопечатных, редких книг и рукописей, среди которых много памятников книжной культуры, является объектом пристального внимания сотрудников. Результатом работы над этой темой стал целый ряд каталогов [51-56].

Библиотека с удовольствием может похвастаться еще одной серией изданий. В 2015 г. появилась серия «Музеї ОНУ ім. І. І. Мечникова» [56-57].

С 2007 г. Научная библиотека, спустя многие годы, опять имеет свое собственное периодическое издание. «Вісник ОНУ. Бібліотекознавство. Бібліографознавство. Книгознавство» выходит 2 раза в год. В журнале публикуются результаты исследований по библиотечному и книговедческому делу, по истории книжных коллекций, старопечатных и книжных изданий, по изучению истории университета, его библиотеки и деятельности отдельных ученых. Много внимания уделяется инновационным вопросам в библиотечном деле. Журнал имеет электронный аналог [58].

В 2014 г. на сайте НБ ОНУ имеется доступ к мини-электронному журналу открытого доступа «Viblio-Колегіум», в котором публикуются материалы библиотечно-библиографической секции ежегодной научно-практической конференции профессорско-преподавательского состава и научных работников ОНУ имени И. И. Мечникова [59].

Кроме этих изданий библиотека на своем сайте выставила целый ряд тематических электронных изданий, не имеющих печатного аналога [60-61].

Сегодня университет видит перед собой задачу сохранить тот культурный, научный, интеллектуальный потенциал, который содержит наша библиотека, сделать ее интересной, современной, полезной для каждого, кто работает или учится в ОНУ. Резкие изменения условий библиографической и вообще библиотечной работы в конце XX – начале XXI в. требуют коррекции ее традиционных направлений, а также постановки работы в новых формах за счет резкого развития их информационных функций. Научная библиотека ОНУ не является исключением. Она постепенно превращается в полноценный информационный центр, продолжая при этом свою издательскую деятельность.

Примечания:

1. Основные правила библиотеки Новороссийского университета. Одесса : тип. Штаба Одес. воен. округа, 1892. 11 с.
2. Основные правила библиотеки Новороссийского университета. Одесса : Экон. тип., 1903. 16 с.
3. Каталог дублетов библиотеки Новороссийского университета. Одесса, 1874. 89 с. Отд. отт. из «Зап. Новорос. ун-та» (1874, т. 14).
4. Доклад Комиссии, назначенной Советом по вопросу о перенесении библиотеки. Одесса, 1876. 24 с. Отд. отт. из «Протоколов заседаний Совета ИНУ» от 6 мая 1876 г.
5. Каталог библиотеки Новороссийского университета : в 3 т. Одесса, 1878–1887. Т. 1 : Кафедра богословия и историко-филологический факультет. 1884. 749 с. ; Т. 2 : Физико-математический факультет. 1887. 451 с. ; Т. 3 : Юридический факультет. 1893. 751 с.
6. Шестериков П. С. Постановка библиотечного дела в университетских и некоторых других библиотеках России. Одесса : Комерч. тип., 1915. 266 с.
7. Вайнштейн О. Л. Музей книги Одеської Центральної наукової бібліотеки. Одеса, 1927. 55 с.
8. Фаас І. Я. Інкунабули Центральної наукової бібліотеки м. Одеси : матеріали до зводного каталогу інкунабул бібліотек України. Одеса, 1927. 26 с.
9. Боровий С. Я. Наукова бібліотека в сучасних умовах. Київ, 1930. 67 с.
10. Одеська періодична преса років революції та громадянської війни, 1917–1921 / уклад.: Г. Д. Штейнванд, [С. Я. Боровий, Ф. Е. Петрунь та ін.] ; за ред. С. Л. Рубинштейна. Одеса, 1929. 175 с. (Пр. Одес. центр. наук. б-ки ; т. 3).
11. Праці Одеського державного університету імені І. І. Мечникова. Одеса, 1957. Т. 147 : Бібліографічна серія, вип. 1.
12. Стародруки і рідкісні видання в університетській бібліотеці : матеріали III Міжнародних книгознавчих читань (Одеса, 15–17 верес. 2015 р.) : зб. ст. / Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка ; упоряд.: М. В. Алексеєнко, О. В. Суровцева ; відп. ред. М. О. Подрезова ; бібліогр. ред. Г. В. Великодна. Одеса : ОНУ, 2016. 316 с.
13. Стародруки і рідкісні видання в університетській бібліотеці : матеріали II Міжнар. книгознавчих читань (Одеса, 18–19 верес. 2012 р.) / ОНУ ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка ; відп. ред.: М. О. Подрезова, О. В. Полевщикова ; бібліогр. ред. О. С. Мурашко. Одеса : Одес. нац. ун-т, 2013. 332 с.
14. Стародруки і рідкісні видання в університетській бібліотеці : матеріали Міжнар. книгознавчих читань (Одеса, 14-16 верес. 2009 р.) / ОНУ ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка ; упоряд.: О. В. Полевщикова [та ін.] ; наук. ред. І. С. Гребцова ; відп. ред. М. О. Подрезова. Одеса, 2010. 303 с.
15. Історичні колекції у книгозбірнях: проблеми збереження, вивчення, реконструкції : матеріали Міжнар. наук. конф. (Одеса, 2004 р.) / ОНУ ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка ; відп. ред. М. О. Подрезова ; упоряд.: О. В. Полевщикова, О. В. Суровцева. Одеса : Астропринт, 2004. 175 с.
16. Іменні колекції професорів Одеського (Новоросійського) університету в Науковій бібліотеці ОНУ – національне надбання держави : наук.-практ. конф. (Одеса, 25-26 квіт. 2000 р.) : матеріали / ОНУ ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка ; відп. ред. В. А. Сминтина ; редкол.: В. О. Іваниця, М. О. Подрезова, В. П. Пружина, В. М. Хмарський. Одеса : Астропринт, 2001. 59 с.
17. Два століття служіння книзі. Історія Наукової бібліотеки Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, 1817–2017 : [монографія] / М. В. Алексеєнко, М. О. Подрезова, О. В. Полевщикова, В. П. Пружина, В. В. Самодурова ; авт. вступ. ст. та наук. ред. І. М. Коваль ; відп. ред. М. О. Подрезова ; бібліогр. ред. О. С. Мурашко ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка. Одеса : ОНУ, 2017. 292 с.

18. Наукова бібліотека Одеського національного університету імені І. І. Мечникова : іст. нарис до 185-річчя заснування / М. О. Подрезова, А. В. Зайченко, Н. В. Мусієнко [та ін.] ; відп. ред. В. А. Сминтина ; ОНУ ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка. Одеса : Астропринт, 2002. 246 с
19. Richelieu Armand Emmanuel Du Plessis. Lettres d'Odessa du duc de Richelieu, 1803–1814 / éditées par Elena Polevchtchikova et Dominique Triaire ; Ferney-Voltaire : Centre international d'étude du XVIIIe siècle. Paris, 2014. 296 p. (Archives de l'Est).
20. Острів Зміїний. Інформаційні джерела = Zmiinyi Island. Informational sources : монографія / В. А. Сминтина, М. О. Подрезова, І. С. Канзафарова [та ін.] ; авт.-уклад.: М. О. Подрезова, О. В. Полевщикова, В. В. Самодурова, Г. П. Бахчиванжи ; відп. ред., вступ, резюме : М. О. Подрезова ; ОНУ ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка. Одеса : Астропринт, 2008. 389 с. (Наук. проект «Острів Зміїний»).
21. Напередодні апогею: одеські роки філософа і психолога – професора Миколи Яковича Грота (1883–1886) / В. І. Подшивалкіна, І. В. Голубович, М. О. Подрезова, В. М. Хмарський, О. Є. Музичко. Одеса : Одес. нац. ун-т, 2016. 454 с. (Розвиток науки в Одеському національному університеті ім. І. І. Мечникова ; вип. : Психологія. Філософія).
22. Дьомін О. Б. Шукач слов'янських скарбів В. І. Григорович / О. Б. Дьомін, М. В. Алексеєнко ; авт. передм. І. М. Коваль ; наук. ред. В. О. Колесник ; відп. ред. М. О. Подрезова ; бібліогр. ред. Г. В. Великодна ; ОНУ ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка. Одеса : ОНУ, 2015. 482 с. (Розвиток науки в Одеському національному університеті ім. І. І. Мечникова ; вип. : Славістика).
23. Научное наследие Н. Н. Ланге в университетской библиотеке / авт.-сост.: В. И. Подшивалкина, Р. Н. Свиаренко, Е. В. Полевщикова [и др.] ; библиогр. ред. В. В. Самодурова ; отв. ред. М. А. Подрезова ; ОНУ им. И. И. Мечникова. Одесса : Астропринт, 2010. 350 с. (Развитие науки в Одесском (Новороссийском) университете ; вып. : Психология).
24. Вклад физиков Одесского (Новороссийского) университета в развитие науки в Одессе, 1920–1933 / авт.-сост.: М. А. Подрезова, В. В. Самодурова, Е. С. Мурашко ; науч. ред. В. А. Смынгына ; библиогр. ред. Е. В. Суровцева ; ОНУ им. И. И. Мечникова, Науч. б-ка. Одесса : Астропринт, 2010. 326 с. (Развитие науки в Одесском (Новороссийском) университете ; вып. : Физика).
25. Науки про Землю в Одеському (Новоросійському) університеті / Є. А. Черкез [та ін.] ; наук. ред.: М. О. Подрезова, О. Г. Топчієв ; бібліогр. ред. В. В. Самодурова ; ОНУ ім. І. І. Мечникова. Одеса : Астропринт, 2010. 102 с. (Розвиток науки в Одеському (Новоросійському) університеті ; вип. : Географічні та геологічні науки).
26. Золоті імена Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (1865–2015) : наук. довід. / ОНУ ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка ; наук. ред., авт. вступ. ст. І. М. Коваль ; упоряд.: М. О. Подрезова, В. В. Самодурова ; бібліогр. ред. А. П. Бахчиванжи. 2-ге вид., перероб. і допов. Одеса : ОНУ, 2016. 206 с.
27. Випускники Одеського (Новоросійського) університету : енцикл. слов. : вип. 2 / ОНУ ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка ; наук. ред. В. А. Сминтина ; відп. ред. М. О. Подрезова ; упоряд.: В. П. Пружина, В. В. Самодурова, В. С. Єлпатівська. Одеса : Астропринт, 2010. 230 с.
28. Співробітники Одеського національного університету імені І. І. Мечникова – лауреати державних нагород України : інформ. вид. / Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова ; авт.-упоряд.: А. П. Бахчиванжи, В. П. Пружина ; відп. ред. М. О. Подрезова. Одеса : Астропринт, 2010. 144 с.
29. Професори Одеського (Новоросійського) університету : біогр. слов. : у 4 т. / ОНУ ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка ; відп. ред. В. А. Сминтина ; заступ. відп. ред. М. О. Подрезова ; упоряд.: В. П. Пружина, В. В. Самодурова. 2-е вид., доп. Одеса : Астропринт, 2005.
30. Випускники Одеського (Новоросійського) університету : енцикл. словник : вип. 1 / ОНУ ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка ; відп. ред. В. А. Сминтина ; заст. відп. ред. М. О. Подрезова ; упоряд.: М. О. Подрезова, В. П. Пружина, В. В. Самодурова. Одеса : Астропринт, 2005. 264 с.
31. Дарители Научной библиотеки Одесского (Новороссийского) университета, 1865–1920 : материалы к истории ОНУ им. И. И. Мечникова / ОНУ им. И. И. Мечникова, Науч. б-ка ; сост.: Е. В. Бережок, Е. В. Полевщикова, Е. В. Савельева, В. В. Самодурова ; науч. ред. В. А. Смынгына ; библиогр. ред. М. А. Подрезова. Одесса : Астропринт, 2005. 424 с.
32. Професори Одеського (Новоросійського) університету : біогр. словник : у 4 т. / ОНУ ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка ; відп. ред. В. А. Сминтина ; заст. відп. ред.: Є. Л. Стрельцов,

- М. О. Подрезова ; упоряд.: В. В. Самодурова, І. В. Шепельська, Н. С. Тахтарова. Одеса : Астропринт, 2000.
33. Нонна Михайлівна Шляхова : біобібліогр. покажч. / ОНУ ім. І. І. Мечникова, Філол. ф-т, Наук. б-ка ; гол. ред. І. М. Коваль ; наук. ред. Є. М. Черноіваненко ; упоряд. Г. П. Бахчиванжи ; бібліогр. ред. М. О. Подрезова. 2-ге вид., допов. Одеса : Астропринт, 2015. 166 с. (Біобібліографія вчених ун-ту. Філологи).
  34. Валентин Андрійович Сминтина : біобібліогр. покажч. / ОНУ ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка ; авт.-упоряд. М. О. Подрезова ; наук. ред. О. В. Сминтина. Одеса : Астропринт, 2008. 231 с. (Біобібліографія вчених Одеського (Новоросійського) ун-ту. Фізика).
  35. Юрий Дмитриевич Шуйский : биобиблиогр. указ. / ОНУ им. И. И. Мечникова, Науч. б-ка ; сост.: С. А. Мерзлякова, В. В. Самодурова ; авт. вступ. ст. Е. П. Ларченков ; библиогр. ред. М. А. Подрезова. Одесса : Астропринт, 2008. 142 с. (Биобиблиография ученых Одесского университета. Геологи. Географы).
  36. Олександр Григорович Топчієв : біобібліогр. покажч. / ОНУ ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка ; упоряд.: С. О. Мерзлякова, В. В. Самодурова ; відп. ред. М. О. Подрезова. Одеса : Астропринт, 2006. 93 с. (Біобібліографія вчених ун-ту. Геологи. Географи).
  37. Дмитро Павлович Урсу : біобібліогр. покажч. / ОНУ ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка ; упоряд.: Г. П. Бахчиванжи, В. В. Самодурова ; бібліогр. ред. М. О. Подрезова. Одеса : Астропринт, 2006. 69 с. (Біобібліографія вчених Одеського (Новоросійського) ун-ту. Історики).
  38. Економіко-правовий факультет Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (1998–2007 рр.) : бібліогр. покажч. друк. праць / ОНУ ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка ; упоряд. та наук. ред. І. С. Канзафарова ; авт. вступ. ст. В. І. Труба ; відп. ред. М. О. Подрезова ; бібліогр. ред.: В. В. Самодурова, О. С. Мурашко. Одеса : Астропринт, 2009. 373 с. (Праці вчених Одеського (Новоросійського) університету. Правознавці).
  39. Філологічний факультет ОНУ імені І. І. Мечникова : бібліографія, 1991–2001. Одеса : Астропринт, 2003. 248 с.
  40. Бібліографічний покажчик друкованих праць вчених кафедри української літератури ОНУ імені І. І. Мечникова / упоряд.: Є. В. Савельєва, П. Т. Маркушевський. Одеса, 1991. 97 с.
  41. Одеський національний університет імені І. І. Мечникова на сторінках центральної, регіональної та університетської преси, 2000–2010 / ОНУ ім. І. І. Мечникова ; відп. ред. М. О. Подрезова ; упоряд.: С. О. Мерзлякова, О. В. Суровцева. Одеса : Астропринт, 2010. 903 с.
  42. Розвиток православ'я на Півдні України, кінець XVIII – початок XX ст. (На матеріалах Херсонської губернії та Південної Бессарабії) : бібліогр. покажч. / авт.-упоряд.: В. В. Самодурова, Н. М. Діанова, В. С. Кочмар ; наук. ред. Н. М. Діанова ; відп. ред. М. О. Подрезова. Одеса : Астропринт, 2010. 439 с.
  43. Лауреаты Нобелевской премии по литературе, 1901–2010 : информ.-справ. изд. ; Мировое наследие нобелевских лауреатов по литературе : биобиблиогр. указ. / ОНУ им. И. И. Мечникова, Фак. РГФ, Науч. б-ка ; авт.-сост. В. М. Романец ; сост.: Н. В. Мусиенко, Т. М. Шершун ; науч. ред. Л. Н. Голубенко ; отв. ред. М. А. Подрезова ; библиогр. ред.: Е. С. Мурашко, В. П. Пружина. Одесса : Астропринт, 2010. 399 с.
  44. Новороссийский университет в развитии благотворительности в Одессе (вторая половина XIX–начало XX ст.) : монография / И. С. Гребцова. Благотворительность и меценатство в Новороссийском университете : библиогр. указ. / сост. В. В. Самодурова ; библиогр. ред. М. А. Подрезова ; ОНУ им. И. И. Мечникова, Науч. б-ка. Одесса : Астропринт, 2009. 504 с.
  45. Причерноморские немцы в жизни и деятельности г. Одессы и региона 1803–2003 : библиогр. указ. / Одес. нац. ун-т им. И. И. Мечникова, Науч. б-ка ; сост.: В. В. Самодурова [и др.] ; ред.-библиогр.: М. А. Подрезова, И. В. Шепельская. Одесса : Астропринт, 2003. 309 с.
  46. Видавнича спадщина українського ренесансу (1917–1930) : каталог виставки / ОНУ ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка ; авт.-упоряд.: О. Л. Ляшенко, І. М. Усатенко ; наук. ред. і авт. вступ. ст. В. П. Саєнко ; відп. ред. М. О. Подрезова ; бібліогр. ред.: О. С. Мурашко, О. В. Полевщикова. Одеса : Одес. нац. ун-т, 2011. 85 с.
  47. Українська книга в іменних фондах Наукової бібліотеки Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова : бібліогр. покажч. / ОДУ ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка ; упоряд.: Є. В. Савельєва [та ін.] ; наук. ред.: Т. С. Мейзерська [та ін.]. Одеса : Астропринт, 1999. 282 с.

48. Історія України в книжкових пам'ятках XVII–XVIII ст. : з колекцій Наук. б-ки ОНУ ім. І. І. Мечникова / ОНУ ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка [та ін.] ; авт. розд.: О. А. Бачинська, Т. В. Чухліб ; упоряд. Є. В. Бережок ; наук. ред., комент. О. А. Бачинська ; відп. ред. М. О. Подрезова ; бібліогр. ред. Г. В. Великодна ; пер. з фр. та ред.: Л. С. Дімова [та ін.]. Одеса : Одес. нац. ун-т, 2015. 421 с.
49. Історія України в книжкових пам'ятках XVI–XVII ст. з колекції Наукової бібліотеки ОНУ ім. І. І. Мечникова / Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка ; упоряд.: О. В. Полевщикова [та ін.] ; наук. ред. В. М. Хмарський ; відп. ред. М. О. Подрезова ; бібліогр. ред.: О. С. Мурашко, В. С. Кочмар. Одеса : Одес. нац. ун-т, 2011. 330 с.
50. Шедель Г. Про європейську область Сарматію / вступ. ст., пер. з лат., комент. О. В. Білецька ; заст. відп. ред. М. А. Подрезова ; наук. ред. М. Крикун ; ред.-бібліограф О. В. Полевщикова ; відп. ред. В. А. Сминтина. Одеса : Астропринт, 2007. 125 с.
51. Польські стародруки з колекцій університетської бібліотеки : каталог / ОНУ ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка ; упоряд.: Г. В. Великодна, О. Л. Ляшенко ; наук. ред., авт. вступ. ст. В. Валецький ; відп. ред. М. О. Подрезова ; бібліогр. ред. О. В. Полевщикова. Одеса : Одес. нац. ун-т, 2012. 379 с.
52. Книжные собрания семьи Воронцовых в библиотеке Одесского (Новороссийского) университета : [аннот.] каталог выставки / ОНУ им. И. И. Мечникова, Науч. б-ка ; авт.-сост. Е. В. Полевщикова ; библиогр. ред. В. В. Самодурова ; отв. ред. М. А. Подрезова ; Черномор. правосл. фонд. Одесса : КП ОМД, 2008. 79 с.
53. Каталог изданий XVI века : из фондов Научной библиотеки ОНУ имени И. И. Мечникова / ОНУ им. И. И. Мечникова, Науч. б-ка ; сост. Е. В. Полевщикова ; отв. ред. В. А. Смынтина ; науч. ред. Е. А. Радзиховская ; библиогр. ред. М. А. Подрезова. Одесса : Астропринт, 2005. 291 с.
54. Італійська книга епохи Відродження у фондах Наукової бібліотеки Одеського національного університету імені І. І. Мечникова / ОНУ ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка ; упоряд. Є. В. Савельєва ; відп. ред. В. А. Сминтина ; наук. ред., авт. вступ. ст., пер. лат. та іт. текстів О. О. Радзиховська ; бібліогр. ред. М. О. Подрезова. Одеса : Астропринт, 2001. 88 с.
55. Рідкісні французькі видання XVI–XVIII ст. в зібраннях Наукової бібліотеки Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова / Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка ; авт. вступ. ст. та упоряд. О. В. Полевщикова ; відп. ред. В. А. Сминтина ; наук. ред. О. О. Радзиховська ; ред.-бібліогр. М. О. Подрезова. Одеса : Астропринт, 2000. 72 с.
56. Книжкові знаки європейських бібліофілів у колекціях університетської бібліотеки : альбом-каталог / ОНУ ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка ; упоряд.: О. В. Полевщикова [та ін.] ; авт. передм. І. М. Коваль ; відп. ред. М. О. Подрезова. Одеса : Астропринт, 2017. 161 с. (Музеї Одес. нац. ун-ту ім. І. І. Мечникова ; вип.: Музей книги, [№ 2]).
57. Шедеври в колекціях університетської бібліотеки : західноєвропейська гравюра XV–XIX століть = Masterpieces in the University Library collections : western european prints of the XV–XIX centuries : каталог-альбом / упоряд.: О. В. Полевщикова [та ін.] ; пер. з англ.: О. В. Полевщикова, О. Л. Ляшенко ; відп. ред. М. О. Подрезова ; ОНУ ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка. Одеса : Астропринт, 2015. 146 с. (Музеї Одес. нац. ун-ту ім. І. І. Мечникова ; вип. : Музей книги).
58. Вістник ОНУ. Серія: Бібліотекознавство, бібліографознавство, книгознавство». URL: <http://vislib.onu.edu.ua/> (дата звернення: 15.12.2017).
59. Biblio-Колегіум [Електронне видання] : міні-журнал для бібліотечної спільноти НБ ОНУ. URL: <http://minilib.onu.edu.ua> (дата звернення: 15.12.2017).
60. Одеський національний університет імені І. І. Мечникова на сторінках центральної, регіональної та університетської преси, 2010–2015 / ОНУ ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка ; відп. ред. М. О. Подрезова ; упоряд.: О. В. Суровцева, Т. С. Кара. Одеса, 2015. 738 с. URL: http://fs.onu.edu.ua/clients/client11/web11/pdf/onu_v_presse.pdf (дата звернення: 15.12.2017).
61. Не забудемо, пам'ятаємо : співробітники ОНУ імені І. І. Мечникова в роки Другої світової війни / ОНУ ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка ; гол. ред. І. М. Коваль ; відп. ред. М. О. Подрезова ; упоряд. та бібліогр. ред.: А. П. Бахчиванжи, А. С. Ложешник. Одеса, 2015. 437 с. URL: http://fs.onu.edu.ua/clients/client11/web11/pdf/veterans_onu.pdf (дата звернення: 15.12.2017).

В. В. Самодурова,
головний бібліотекар Наукової бібліотеки
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова,
вул. Преображенська, 24, м. Одеса, 65082, Україна
тел.: (0482) 34 80 11
e-mail: library@onu.edu.ua

ДВА СТОРІЧЧЯ ВИДАВНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА (1817–2017)

Показані цілі, завдання та структура книжкової виставки, яка демонструвала під час ювілейних заходів, присвячених 200-річчю Наукової бібліотеки ОНУ імені І. І. Мечникова, основних видань бібліотеки за всі роки її існування.

Ключові слова: Наукова бібліотека ОНУ імені І. І. Мечникова, національне надбання України, цінні та рідкісні видання

V. V. Samodurova,
Chief Librarian
of the Odessa I. I. Mechnikov National University
24, Preobrazhenskaya St., Odessa, 65082, Ukraine
tel. (0482) 34 77 89
e-mail: library@onu.edu.ua

TWO CENTURIES OF PUBLISHING ACTIVITY OF THE SCIENTIFIC LIBRARY OF ODESSA I. I. MECHNIKOV NATIONAL UNIVERSITY

Aims, tasks and structure of the book exhibition, which was demonstrated during the events dedicated to the 200th anniversary of the Scientific Library of Odessa I. I. Mechnikov National University, are shown. The exhibition displayed main publications of the library through all the years of its existence.

Key words: Scientific Library of Odessa I. I. Mechnikov National University, national patrimony of Ukraine, valuable and rare publications.